

סימן שכ"ו דיני רחיצה בשבת. ובו י"ג סעיפים:

א אסור לרחוץ כל גופו אפי' כל אבר ואבר לבד אפילו במים שהוחמו מערב שבת בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע ואפילו לשפוך המים על גופו ולהשתטף אסור (א) אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה או שאר איברים כל שאינו רוחץ כל גופו (ב"י נשם הרא"ש פרק מינוקת) והני מילי בחמי האור (ב) אבל בחמי טבריא מותר לרחוץ אפילו כל גופו יחד ואין צריך

שולחן שלמה

אורח חיים 1234567

סעיף א'

אצל ישראל -, ומה שאמרו - ב"ק דף ע"א - דמעשה שבת^א מותר בהנאה היינו דלא נהפך להיות כערלה וכלאי הכרם ומותר בהנאה כזו שהיה יכול ליהנות גם אם לא עשה המלאכה, אבל לא לרחוץ במים שהוחמו באור בשבת אפי' פניו וכדו' ועיין במג"א ס"ק ו'.

ב. אבל בחמי טבריה^ב מותר לרחוץ. ואף שהתהלה לדוד - ס"ק ג' - סובר דמים שנתחממו מהשמש דינם קיל טפי מחמי טבריה ושרי ברחיצת כל הגוף אפילו בכלי, מ"מ מים שנתחממו^ג בדוד שמש מסתבר שאסור לרחוץ בהם כל גופו אפילו נתחממו מערב שבת, ובפרט

א. אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו. בפני יהושע שבת דף ל"ט ע"ב הביא מהמגיני שלמה דודאי חמור יותר בשתיה מרחיצת פניו ידיו ורגליו, הלכך רחיצת פניו מקרי הנאה ושרי ממעשה שבת כמבואר בסי' שי"ח ורק באכילה הוא דאסור, והוא פלאי דהא ישראל שהדליק נר בשבת אסור להנות מהנר וכן הטבילו כליו בשבת אסור להשתמש בהם, ועל כרחך כמו שנתבאר במקום אחר דבכה"ג שנהנה ממלאכת עבירה ודאי אסור בו ביום - ורק למוצ"ש שרי דלא גזרו "בכדי שיעשה"

6. ועיין במשנ"ב סי' שי"ח ס"ק ר', דהפי' דאסור לו ליהנות מאותה מלאכה ומ"מ מותר לו ליהנות מדמיה של המלאכה.
3. ופסק מרן זללה"ה דמותר להחם מקוה בשבת ע"י שעון שבת שמכוון מע"ש, כאופן דלא אושא מילתא על ידי קול, אמנם החימום יהיה רק מעט כדי להפג צינה וגם יטבול ויצא ולא ישהה במים, ע"כ. ועיין במשנ"ב ס"ק ז', ובשו"ת אבני נזר סי' תקכ"ו.
- ג. עיין מש"כ לקמן בסי' שכ"ח ס"ק סט.
- ד. וע"ע בשולחן שלמה ח"א סי' רנ"ג ס"ק כט. ג, וכח"כ סי' שי"ח ס"ק יג. ב,

[1234567]

לומר בצוננין והא דשרי בחמי מבריא דוקא בקרקע אבל בכלי לא דאתי
 לאיחלופי בחמי האור: ^{הה"ל} ב יש אומרים דהא דשרי בחמי מבריא דוקא בשאין
 המקום מקורה אבל אם המקום מקורה אסור משום דאתי לידי זיעה ואסור
 וי"א דמותר להזיע בחמי מבריה: ^{הה"ל} ג אמת המים שהיא חמה אסור להמשיך
 מתוכה אפילו מערב שבת סילון (פירוש לינור מרזח וסילון דנר אחד הס) של צונן
 (ג) ופי הסילון יוצא חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא (פירוש גומא) שבקרקע
 ואם המשיכו ^{הה"ל} אסורים (ד) אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת ברחיצה

[1234567]

שולחן שלמה

[1234567]

שנעשה בעבירה של מלאכת בישול,
 משא"כ בניד"ד.

ד. אפילו המים שנכנסו לה מערב
 שבת. נלענ"ד שהמטמין

מים צוננין בערב שבת אע"ג שלפני השבת
 נתחממו כל צרכן, מ"מ אם נשארו
 בהטמנתן עד השבת אסור לשתותן כיון
 דבתחילת הטמנה שהיתה בעבירה היו
 המים צוננים, וכן מבואר בשו"ע הכא.
 ולעומת זה אם הטמין במזיד אך הסירן
 קודם שבת מעל האש לשעה פורתא, אע"ג
 שחזר והטמין אותם במזיד נראה כיון
 דמיד שהסירם מותר לשתותם מסתבר
 שההטמנה הקודמת בטלה ומה שחזר
 אח"כ והטמין שנית בעבירה הרי זה חשיב
 כמטמין מים חמים כדי שישארו
 בחמימותם דמבואר^ה שמותר לשתותן

שהתהלה לדוד מביא משו"ע הרב שאם
 נתחממו בשבת מהשמש, אסור ברחיצה
 פניו ידיו ורגליו.

סעיף ג'

ג. ופי הסילון יוצא חוץ לאמה. עירב
 בשבת מים קרים בחמים, מותר לרחוץ
 בהם כמבואר בסעיף א', וטעמו מפני שרואים
 אותו כאילו אין פעולתו בשבת להחם את
 המים הקרים אלא כדי לצנן את החמין,
 ולכן שרינן לרחוץ פניו ידיו ורגליו. ולא
 תתמה דבמ"ב ס"ק י"ג כתב דאם פי הסילון נכנס
 לתוך האמה ומתערב הצונן יחד עם החמין, אם
 המשיכו מערב שבת שרי אף ברחיצה, ומשמע
 מדבריו דבהמשיכו בשבת צונן לתוך חמין אסור
 לרחוץ בו, י"ל דכוונת המ"ב שם שאם
 ממשיך את המים בשבת אסור מפני

ה. עיין בס' רנ"ו מג"א ס"ק ו' דאם הטמין בשבת בעבירה בדבר המעמיד הבל, דשרי.

6. *Journal of Management Education*, 2000, 24(1), 10-19.

הודפסה באירופה - שבת ג אוירבאך, שלמה זלמן בן חיים יהודה לייב - לייזרוון, שמחה בונם עמוד מס: 71 הודפס

נמילה אם לא ינגבם תחלה יפה: ז (ז) אסור ליתן ע"ג בטנו כלי שיש בו מים חמין ואפילו בחול מפני הסכנה שפעמים שהם רותחים (חנל) (ח) מותר להחם נגד וליתנו על צמנו (טור) ז הרוחץ בנהר צריך שינגב גופו יפה כשעולה מהנהר מפני שלא ישארו המים עליו ויטלטלם ד' אמות בכרמלית לפי שהעולה מן הרחיצה יש רבוי מים על גופו אבל ההולך בר"ה ומטר סותף על ראשו ועל לבושו לא הקפידו בו: ח (ט) אדם מותר לטבול מטומאתו

שולחן שלמה

לחם את המיטה בכך אמנם כ"ז שרי רק כשקר, ולא רק בלילה אלא גם במשך היום אם באמת קר, שרי.

ח. מותר להחם בגד וליתנו על בטנו. וכן מותר גם להשתמש בשמיכה חשמלית הואיל וחוטיו החשמל שבתוך השמיכה הם רק חמים ולא אדומים כאש הרי זה מותר בפשיטות אף אם היה נחשב כבסיס לחוטים.^ז

סעיף ח'

ט. אדם מותר לטבול. ובמ"ב ס"ק כ"ד הביא דעת הפוסקים דנוהגות הנשים שאינן טובלות שלא בזמן בשבת, עיי"ש. הסדרי טהרה ביו"ד סי' קצ"ז אות ד' תמה על

סעיף ו'

ז. אסור ליתן ע"ג ביטנו כלי שיש בו מים חמים. ובקבוק חם בזמננו, עיין במ"ב ס"ק י"ט דאוסר לכתחילה, אך יתכן שנוהגין גם שלא לצורך רפואה לשים בקבוק חם ובזמננו הו"ל כמו בגד, הלכך מי שרגיל לחמם מיטתו בבקבוק חם גם כשהוא בריא או אפילו אם אחרים במקומו רגילים לעשות כן, שרי לו לעשות כן גם בשבת וגם כשחש בביטנו ובלבד שלא יהא ניכר שכוונתו לרפואה.^ז ובכה"ג אף אם הוא רגיל רק להניחו במיטתו, אם אחרים רגילים להניחו על בטנם שפיר שרי גם לו להניח על בטנו מפני שלא ניכר שזה לרפואה, היינו אם יתלו שכוונתו

ז. ועיין באגרות משה או"ח ח"ג סי' נ' ד"ה ומצד רפואה.

ח. עיין שו"ת אגרות משה או"ח ח"ג סי' נ', ובשו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' קפ"א.

ט. פלגות העשויות מחומר קלקל המשמשות לכיסוי המקוה כדי לשמור על חום המים מכניסת השבת ועד בוקר יום ש"ק, סבר מרן זללה"ה שכדי שיהיה מותר להעלותם בשבת מעל המקוה, צריך להתקן להם בית אחיזה וכמבואר בס' ש"ח סעיף י'.

בשבת: **ט** (י) מותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו בדברים שאינם משירים שער

שולחן שלמה

לדברי הרמב"ם

הרמיצה בהכרח שסוחט להדיא מים מן הזקן, וחוזר ורוחץ פניו באותם המים שסחט. אך נ"ל דאף שמדברי האשל אברהם - סי' ש"כ סעיף י"ז - נראה שהיה נוהג שלא לרחוץ במקום השערות (ע"ש), דאעפ"כ אין ע"ז שום חשש פתחון פה על הנוהגים לרחוץ גם במקום השערות, וגם בשו"ת אבני נזר - או"ח סי' קנ"ז ס"ק י"ד - כתוב דלדעת הרמב"ם צריך להזהר כשרוחץ פניו, שלא ירחץ שער זקנו בידיו דהוי שפשוף בשערות, דהעלה שם דלדעת הרמב"ם יש סחיטה בשער מדרבנן, עיי"ש. מ"מ מפשטות הדברים בכמה מקומות משמע שמותר לרחוץ במים, ולשפשף גם את הראש והזקן. וכן נראה במשנ"ב ס"ק כ"ה וכ"ח. ונראה הטעם, דהמשפשף את השער סוחט כרגיל את המים לצד הגוף פנימה ולא כלפי חוץ, ולכן צריך ליזהר רק שלא יסחט בגמר הרמיצה. גם מסתבר שאם השערות בתוך המים כגון במצטער הרבה דהתירו לו לרחוץ במים שהוחמו מע"ש - כמבואר בריש הסימן ביאורו"ל ד"ה במים בשם הרעק"א - או חולה - אם מרפה לבסוף ידיו

הרמ"א שמתיר בליל שבת רק טבילה בזמנה והקשו דאי ניכר שזה תיקון כיון דהמנהג הוא השתא ליזהר מלהקד, א"כ הרי טבילה צריך להיות אסור גם בזמנה, אולם בלאה"כ לא חשיב היום כטבילה בזמנה בגלל ספק זבות, גם מבואר שאם היתה אנוסה ולא יכלה לטבול לפני שבת, גם זה חשיב כמו בזמנה ומותר, אלא עיקר הטעם דלא אסור בזמנה דאנו אין לנו להוסיף על גזירות חז"ל, ולכן כיון שבזמנם לא היה ניכר שזה לתקן שפיר שרי גם בזה"ז, ורק כשאפשר מאתמול עשו סייג שלא יבואו לידי סחיטה, ואסרו.

הרמב"ם

סעיף ט"ו

י. מותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו. במשנ"ב ס"ק כ"ה כתב דמותר לרחוץ שער ראשו וזקנו, י"א אך שלא יסחטם לאחר רחיצתו, ע"כ. והא דהתירו לרחוץ פניו ידיו ורגליו, לכאורה הוא דוקא כאשר אין שם שערות, אבל לרחוץ את הלחיים והסנטר כשיש לו זקן מסתבר שאסור, מכיון שבשעת

י. ובכת"י במקו"א כתב מרן זללה"ה על מש"כ המג"א ס"ק ח' בשם המהרי"ל דנהגו לאסור כל רחיצות שמא יסחוט שער, ומסיק דמ"מ לקריו מותר לטבול והקשה כנ"ל, ותירץ וז"ל: ונראה דאעפ"כ הואיל ובזמן חז"ל היה מותר, לכן אין לנו לחדש חומרות בזמננו, ולכן כתב דדי לנו להחמיר בטבילה שלא בזמנה כלומר מה שקרוי לדידן שלא בזמנה (שהרי אליבא דאמת כל טבילות שלנו שלא בזמן הן), ע"כ.

יא. ובכת"י מרן זללה"ה כתב: המשנ"ב מזהיר מסחיטה בשיער אך זה הכרח, רק משכחת שהזקן כולו במים או שער ראשו, ואז לא שייך סוחט.

שולחן שלמה

והמים נכנסים שוב לשערות, לית בהן משום איסור סחיטה. ודוגמא לדבר מצינו במכשירין פ"ה משנה ו' דהחובט על העור חוץ למים בכי יותן, פירוש דהיתה כוונתו לנעור מן המים שעליו, אבל אם ניערו לתוך המים אינם בכי יותן, דאף שמתכוין שיצאו המים, כיון דהכה בעור כשהוא בתוך המים, הרי הם חוזרים ונכנסים בו.

משא"כ הרוחצים בנהר ובמקוה, רגילים לרחוץ את השערות ולהוציא את המים לחוץ, ולכן בצירוף עוד טעמים אחרים גזרו שם שלא לרחוץ כלל. כמובא במ"ב ס"ק כ"א בשם הפוסקים דנהגו שלא לרחוץ כלל בנהר או במקוה, דמצוי לבא לידי סחיטת שיער, ובמג"א ס"ק ח', הביא עוד טעמים, עיי"ש.

י. ב, שם. וכן מותר לנגב את הגוף וגם את השערות ועיין מש"כ במנחת שבת סי' פ"ו ס"ק ו' ובמנחה חדשה ובשירי המנחה שם, ובקצוה"ש סי' קל"ג כבדה"ש ס"ק ח'. ועוד י"ל דבכה"ג שהמים הנסחטים הולכים לאיבוד דבכה"ג שרינן לסחוט כבשים ושלקות לגופן - עיין סי' ש"כ סעיף ז' - , ואף כי לרבי יוחנן אי סחיט למימיהן חייב חטאת - ועיין חיי אדם כלל י"ד סי' ה' - , וא"כ כל שכן הכא דאין סחיטה בשער דאורייתא וגם איסור דרבנן לא נזכר מפורש בש"ס - ועיין קהלת יעקב על זכרו

תורת משה סי' כ"ו ס"ק י' - לכך מסתבר דשפיר שרי אם המים הנסחטים נבלעים מיד בתוך המגבת ואינם נראים בעין. י' ועכ"פ כשאין בשערות מים מרובים שיהא אפשר לסוחטם מהמגבת פשיטא דיש להתיר, ומשום חשש ליבון לית ביה ואף שמבואר בסי' ש"ב סעיף ט' בביאור"ל ד"ה אסור דיש בו בסחיטת השיער משום מלבן אולם המ"ב בעצמו בס"ק כ"ה מביא שמותר לרחוץ פניו במים אף שיש לו זקן וכן מותר לשפשפו, וכן אשה הלובשת לבנים מותר לרחוץ כרגיל אף במקום שערותיה כמ"ש במ"ב ס"ק ו', וכן נוהגים לרחוץ בבוקר במים את ריסי העינים ומנקה אותם מלכלוך, ועיין סי' ש"כ פמ"ג מ"ז ס"ק י"ב דבשער אדם לא שייך כיבוס וליבון, וכ"כ בשו"ת אגרות משה או"ח סי' קל"ג.

י. ג, שם. לענין סחיטה בשיער עיין בחידושי הר"ן - שבת דף קכ"ח ע"ב ד"ה רב אשי אמר - דאפילו לרב אשי אף אם נאמר שסובר יש סחיטה בשיער היינו דוקא בשמן שהוא עב ונדבק וצריך להסחט משא"כ במים, וא"כ צ"ע מנלן בכלל להחמיר על מים, ועכ"פ כולם כתבו שזה רק נראה כסחיטה וא"כ כשמנגב אין זה שייך כלל לסחיטה ולכן לא ידעתי מה ראו

י. ומרן זללה"ה סבר דמותר לנגב את השערות במגבת בשבת. ולח"א שתמה ממש"כ בבן איש חי - שנה ב' פר' פקודי אות ח' - שלא לנגב בכח אלא לאט לאט בנחת עד שיכלעו המים במטפחת, עיי"ש. כתב מרן זללה"ה: חושבני שלא מסתבר כך.

מעורבים עם דברים המשירים ובלבד שלא יהיה הרוב מדבר המשיר: י מותר לרחוץ ידיו במורסן: הגה (יא) לגיזול כללית יד שרי ואסור לרחוץ ידיו במלח

[הדפסה 1234567]

[הדפסה 1234567]

שולחן שלמה

בגופו ואז הו"ל כסחיטה. ט' ולכן גם נראה במברשת שהמים גם יוצאים מאליהם דליכא משום סוחט, ומ"ש שאם לא נתרבה אע"ג שזה מחזיק את המים ולא יוצא מחמת חוק המשיכה של מקום צר, מ"מ מה שנכנס לתוך חורים הו"ל כהכנס לתוך מזרק דקיק אשר גם משם זה לא יוצא לבד.

סעיף י'

יא. דגיבול כללית יד שרי. וה"ה בסחיטה הלכך כשרוצה לשטוף פצע במים או במי חמצן ישפוך תחילה את הנוזל על הפצע ורק אח"כ ינקוהו בצמר גפן או לגינין דאז הוי סחיטה כללית יד שהרי כוונתו לנגב ולא לסחוט ודומיא דהכא. וחלוק ממ"ש בשולחן שלמה ח"ב סי' ש"כ ס"ק כ"א דמותר ליתן שמן על גוף התינוק

כ"כ להחמיר בזה, ואולי חששו שלפני הניגוב יסחוט המים מהשערות.

י. ד, שם. לענין סחיטה בשיער דאמרינן בגמ' דאין סחיטה בשיער, יש להתבונן דבכבשים ושלקות קי"ל שזה מה"ת ואע"פ שזה בא מן החוץ וא"כ צ"ע למה מדאורייתא אין סחיטה בשיער, - ונפסק ברמב"ם שהוא פטור אבל אסור - נהי שהשיער קשה ולא בולע אבל בין שערה לשערה נכנס [אגב מצד הטבע השערה עצמה בולעת הרבה אך יתכן שזה לא יוצא ע"י סחיטה, רק מה שבין השערות]. - כן הקשתי על כל טיוב יי איך י' מותר לסחוט ממנו מאי שנא ממוציא סממנים מהקליפה דאסור - ואף שבא מן החוץ מ"מ הו"ל ככבשים ושלקות. ונראה דאם זה טבעי כלומר שגדלו יחד אז תמיד יש סחיטה, ט' אבל בבא מן החוץ צריך שיהיה ממש נבלע

יג. הכוונה לשפופרת.

יד. וכתב ע"ז מרן זללה"ה: כל מה ששאלתי הוא לא רק על טיוב אלא גם על "מטפטף" דלא שמענו מימינו לחוש לרש אע"פ שלא יוצא מאליו, וא"כ ספוג של גומי הו"ל כהרכה מטפטפים יחד, ע"כ. ועיין במש"כ שולחן שלמה ח"ב סי' ש"כ ס"ק כג. ה,

טו. בשולי הדברים כתב מרן זללה"ה: צ"ע מחולב [אמאי אינו חייב משום סוחט], וגם בדם בתולים אם פקיד אין דש להרמב"ם, וכן כל חובל הדם היוצא [חייב משום נטילת נשמה ולא משום דש] היינו מפני שזה טבעי ונוצרו ביחד כמו קליפה של פרי, ע"כ.

טז. ועיין במש"כ שולחן שלמה ח"ב סי' ש"כ ס"ק כח. כח. ב,

(אגודה) כ"ש צבורית שקורין זיי"ף כל"א (צנימין זאב סימן רע"ח) או צשאר חלצ שנימוח על ידו (יב) והוי גולל (פרק צמה אשה וסמ"ג והגה"מ פכ"א וטור סי' שכ"ח): **יא מרחץ** שסתמו נקביו מע"ש למוצאי שבת רוחץ בו מיד אבל אם לא סתמו נקביו אע"פ י"י שמאליו הוחם בשבת צריך להמתין לערב בכדי שיעשו לפי שאסור לעשות בן גזירה שמא יחתה בגחלים: **יב אסור ליכנס למרחץ אפילו להזיע** (וי"א דאפילו לעצור צמרחן צמקוס שיכול להזיע אסור) (רש"י וטור): **יג עיר שישראל**

שולחן שלמה

1234567

המג"א בסי' ק"א ס"ק ה' מהתשב"ץ סי' קכ"ב שאסור לגרר הטיט שתחת הצפורן בצפרניו בשבת, ואף שחלקו האליה רבא והדרך החיים - עיין ביה"ל שם ד"ה הוא צריך - מ"מ בסכין מודים דאסור. ועיין גם בתהלה לדוד סוף סי' שכ"ג שמסופק בחלודה אם אסור משום ממחק. גם יש לאסור משום טוחן כמו טיט שע"ג הבגד בסי' ש"ב סעיף ז', אלא שהרע"א שם הקשה מטוחן אחר טוחן דלכאורה יש לדון כיון דמתחילה היה מפורר וע"י יבשות נדבק ונעשה מחובר יחד, דאין טחינה אחר טחינה, ועיין בשביתת השבת.

ולמשוח אח"כ ביד רכה בצמר גפן או במטלית באופן שאין פסיק רישא של סחיטה, דהתם אם זה פסיק רישא אסור מפני שכך הדרך להעביר ממקום למקום, משא"כ הכא שזהו רק על מקום הפצע ואין רצונו להעביר ממקום למקום חשיבא הסחיטה כלאחר יד.¹

יב. והוי גולל. ועיין במ"ב ס"ק ל' דבבורית שלנו לכו"ע אסור משום ממחק, ע"כ. לענין ניקוי כלי נשק הנה ניקוי רגיל לצורך היום י"י מותר כשטיפת כלים, אבל אם נדבק פית באופן שצריך לשפשף בנייר זכוכית יש לאסור משום ממחק כמו"ש

י. ועיין עוד בשולחן שלמה ח"ב סי' ש"כ ס"ק כג. ג.

יט. ולענין פירוק כלי נשק כדי לנקותם עיין מש"כ שולחן שלמה ח"ב סי' שי"ד ס"ק א. ד,

יט. ובתשובה לשאלה אי שרי להכין מע"ש שעון שבת שידליק את הבוילר שעתיים לפני צאת השבת כדי שיהיו לו מים חמים בערב, השיב מרן זללה"ה לאיסור מב' טעמי הא. דמחוי כמכין לחול דמה"ט אסרו הגאונים להטמין מערב יו"כ לצורך מוצאי יו"כ - עיין שו"ע סי' תר"ט סעיף א', ובנו"כ שם - והמעם השני, משום דהוי שהיה האסורה בשבת, ע"כ.

ועכו"ם דרים בה ויש בה מרחץ רוחצת בשבת (יג) אם רוב עכו"ם מותר לרחוץ בה במ"ש מיד ואם רוב ישראל או אפילו מחצה על מחצה אסור למוצאי שבת עד כדי שיוחם:

סימן שכ"ז דיני סיכה בשבת. ובו די סעיפים:

א החושש במתניו לא יסוך שמן וחומץ (א) אבל סך הוא שמן לבדו אבל לא בשמן ורר משום דמוכחא מילתא דלרפואה קעביד ואם הוא מקום שמצוי בו שמן ורר ודרך בני אדם לסוכו אפילו בלא רפואה מותר הגם

שולחן שלמה

שמן ועירוב זה מותר לעשותו גם בשבת עצמה.⁶

סעיף י"ג

א. ב, שם. ובמ"ב ס"ק ב' כתב דגם על גבי מכה מותר לסוך בשמן דלא מינכר שזה לרפואה, ע"כ. וצ"ע דאם סך רק על המכה בלבד הרי ודאי ניכר שזה לרפואה.

א. ג, שם. אשה מותרת לסוך שערותיה בשמן שערות ומ"מ תשתמש רק במעט שמן כדי שלא תבא לסחיטת השערות, וגם תיזהר האשה שלא לשפוך שמן בכמות גדולה במקום אחד בשערותיה ולהעביר את השמן שנבלע בשערות ממקום למקום, כי הרי יש בו משום איסור סחיטה.

יג. אם רוב א"י מותר לרחוץ בה במו"ש מיד. ועיין בשעה"צ ס"ק כ"ז שכתב שאם יש שם שר שיש לו עבדים הרבה ואפשר שחממוהו משחשכה יש לתלות להקל לפי דעת המקילים, עיי"ש. נראה דכיון דסגי ליה באמבטי אחת נמצא שאם חממו יותר משיעור זה הרי זה תערובת של איסור דרבנן, וצ"ע אם מקילים בכל אמבטיא ואמבטיא.

סעיף א'

א. אבל סך הוא שמן לבדו. מותר לסוך את התינוק בשמן או בתכשיר נוזל, ואם התכשיר סמיך יערב בו הרבה

6. עיין קצות השולחן סי' קכ"ז בבדה"ש ס"ק ג'.